

Una copa del món en honor de les víctimes de Sabra i Xatila

El 16 de setembre de 1982, ara fa tot just quaranta anys, les falanges cristianes libaneses, amb la complicitat de l'exèrcit israelià, van perpetrar la matança de Sabra i Xatila, propiciant que el president italià es desplaçés fins a Beirut per dedicar el triomf azzurro al mundial de 1982 als refugiats palestins que van morir durant aquesta massacre

L'11 de juliol de 1982, l'atenció periodística mundial tenia tots els ulls posats al Santiago Bernabéu on es disputava la final del mundial que l'Estat espanyol acollia des de feia gairebé un mes. En aquell transcendental partit que concentrava l'atenció de l'opinió pública mundial, la Itàlia de Paolo Rossi va derrotar per 3-1 a l'Alemanya federal de Karl-Heinz Rummenigge deixant per a la història la singular imatge del president italià Sandro Pertini saltant-se el protocol amb una efusiva celebració dels gols de la selecció *azzurra* en plena llotja. El vell partisà no va poder reprimir l'alegria de veure com el seu país conqueria, per primer cop des de la Segona Guerra Mundial, la copa del món de futbol.

Mentre Pertini i els jugadors transalpins festejaven el seu històric triomf al Bernabéu, a milers de quilòmetres de distància de la capital espanyola, Israel continuava amb la invasió del Líban que havia començat el 6 de juny de 1982, la setmana abans de l'inici del mundial, amb l'objectiu d'expulsar els milicians de l'Organització per a l'Alliberament de Palestina (OAP) que hi tenien establerta una important rereguarda.

El president italià Sandro Pertini celebra efusivament els gols de la seva selecció a la llotja del Bernabéu durant la final del mundial de 1982 Foto: @giu33liana

Així i tot, molts palestins refugiats en aquest país mediterrani després de la constitució de l'estat d'Israel, el 1948, van trobar temps, enmig de les tràgiques circumstàncies que els tocava viure, per veure a través de la petita pantalla la final de Madrid que centrava l'atenció del món. La majoria dels palestins que van seguir la final per televisió no eren espectadors neutrals disposats a gaudir de l'espectacle. Ben al contrari, la immensa majoria dels refugiats establerts al Líban no van dubtar en mostrar la seva preferència per una victòria italiana, com ho demostra que el triomf de la *squadra azzurra* va ser àmpliament celebrat al camp de refugiats de Xatila, situat al Beirut Oest, una de les zones més conflictives del planeta en aquell estiu de 1982.

De fet, l'ofensiva israeliana, que el seu govern havia batejat amb el nom d'Operació Pau per a Galilea, va comportar l'ocupació i el bombardeig constant de Beirut durant dos mesos fins que l'OAP, que liderava Iàsser Arafat, va capitular i va acceptar abandonar la ciutat. D'entre els objectius que el Tsàhal, l'exèrcit israelià, va castigar durant la seva ofensiva cal destacar l'estadi Camille Chamoun, el principal recinte esportiu de Beirut, situat en una zona molt propera al barri de Sabra i al camp de refugiats de Xatila, que va ser completament destruït per les bombes israelianes sota l'argument que servia com a dipòsit d'armes a l'OAP.

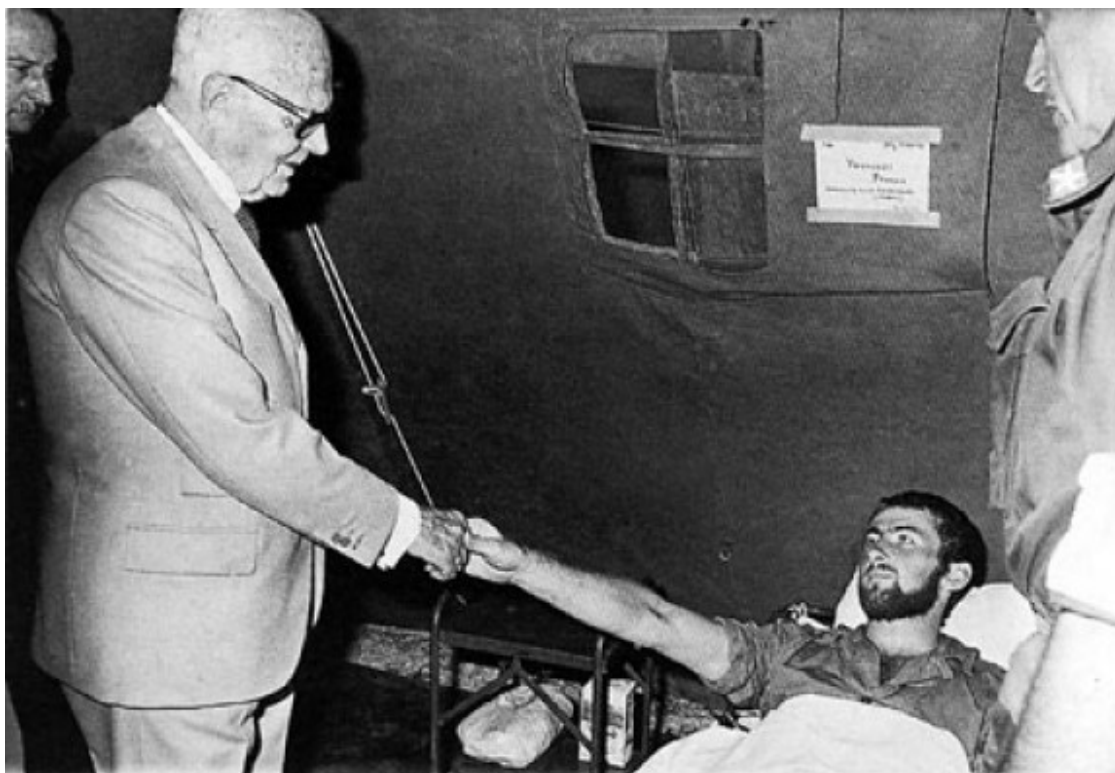
L'estadi Camille Chamoun de Beirtu, completament destruït pels bombardejos de l'exèrcit israelià de l'estiu de 1982 Foto: Phan Robert Feary / Wikimedia Commons

La celebració de la victòria italiana al mundial de 1982, va ser una petita pausa enmig de la tragèdia que vivien els refugiats palestins, que no s'enfrontaven només a l'ocupació israeliana sinó també a l'acció de les falanges cristianes libaneses d'extrema dreta, el Kataeb, que, sota l'empara del Tsàhal, tenia a la comunitat palestina en el seu punt de mira.

El punt àlgid d'aquesta persecució dels refugiats palestins establerts al Líban va arribar ara fa 40 anys, el 16 de setembre de 1982, poc més de dos mesos després del triomf de la selecció italiana al mundial. Tot i que l'OAP ja havia acceptat abandonar Beirut, les falanges cristianes, amb la complicitat de l'exèrcit que dirigia Ariel Sharon, van entrar al camp de Xatila i al barri de Sabra, que tenia també una gran presència de refugiats palestins, per tal de perpetrar-hi una matança generalitzada de població civil amb l'objectiu de venjar l'atemptat que, dos dies abans, havia posat fi a la vida del recentment escollit president del Líban, el falangista cristià Baixir Gemayel.

Entre les sis de la tarda del 16 de setembre i les vuit del matí del dia 18, els falangistes van sembrar el terror a Sabra i a Xatila provocant una xifra de morts que, segons diverses fonts, podria arribar gairebé a les tres mil víctimes. Durant 38 hores, doncs, els milicians d'extrema dreta libanesos van actuar amb total impunitat contra una població civil que no va poder oposar resistència, ja que els combatents de l'OAP havien abandonat la ciutat.

El descobriment de la massacre va commocionar el món i molt especialment una Itàlia que dos mesos abans havia vist com aquell mateix camp de refugiats de Xatila on s'havia produït la matança havia celebrat efusivament la victòria de la seva selecció al mundial de futbol. Entre les personalitats més colpides per la notícia cal situar-hi el president Romano Prodi, vell resistent forjat en el combat contra el feixisme de Mussolini, que no va dubtar a visitar Beirut i, d'acord amb la federació italiana de futbol, portar-hi el trofeu que l'*azzurra* havia conquerit a Madrid per tal de dedicar-lo a les víctimes de Sabra i Xatila.

El president Sandro Pertini en un hospital de campanya italià a Beirut durant una visita al Líban de 1983 Foto: Wikimedia Commons

El gest de Prodi i de la federació transalpina va commocionar la població palestina, especialment la que vivia refugiada al Líban, que seguia amb gran entusiasme el *calcio* italià. De fet, el futbol era, des de la dècada dels 70, un esport molt practicat entre els refugiats palestins que, davant l'exclusió que els libanesos els havien dictat de les seves lligues oficials, no havien dubtat a crear una competició paral·lela que enfrontava equips de diferents camps i barriades on la presència palestina era prou significativa.

Un dels indrets on el futbol era especialment popular era el camp de Xatila, el mateix que el setembre de 1982 seria escenari de la massacre perpetrada pels falangistes i que havia nascut el 1948 sota l'auspici de l'oficina de les Nacions Unides per a l'atenció als refugiats palestins. Un camp que s'havia convertit en el més gran del Líban, aplegant fins a gairebé vint mil palestins en un territori que amb prou feines arribava al quilòmetre quadrat de superfície.

La destrucció provocada per l'atac falangista de setembre de 1982 va dificultar enormement la pràctica del futbol a Xatila, convertida en una petita ciutat al bell mig de Beirut on cada cop era més difícil trobar espai per construir-hi un terreny de joc. Així i tot, la passió per l'esport de la pilota no va desaparèixer i, fins i tot en els anys més durs després de la matança, era habitual veure infants i joves jugar-hi pels seus carrers o entre les runes que testimoniaven la tragèdia que l'indret havia patit.

La televisió d'una de les llars del camp de refugiats de Xatila retransmet un partit de futbol en una imatge de 2009 Foto: Rania Matar / @aenotalp

Amb el pas dels anys, però, Xatila, i el conjunt dels refugiats palestins al Líban, va recuperar la pràctica organitzada del futbol amb l'establiment, a partir de 2004, d'una nova competició participada per equips formats per refugiats palestins. Entre ells, hi destaca l'equip de Xatila, batejat com a Karmel 1969, que competeix en una modesta lliga amb els seus homòlegs de d'altres camps i barriades palestines libaneses.

Curiosament, aquesta competició és també un fidel reflex dels nous temps, ja que, arran del conflicte que va esclatar a Síria a partir de 2011, ha vist com els equips de refugiats palestins acollien a les seves files als seus companys sirians, que han esdevingut els nous pobladors de vells camps com el de Xatila. Un indret on el futbol es viu amb passió com ho demostren les múltiples iniciatives internacionals solidàries que, amb molt d'èxit, fomenten la pràctica d'aquest esport entre els infants i els joves que hi viuen refugiats.

Una passió que recorda la que sempre han tingut per l'esport rei els habitants de Xatila, els mateixos que l'estiu de 1982 van festejar la victòria italiana al mundial i que, després de patir la matança de Sabra i Xatila, van veure com Romano Prodi els dedicava la copa del món com a gest de solidaritat amb el seu patiment. Una població que avui anima de manera entusiasta a la selecció de Palestina, que competeix oficialment des de 1998, però que sempre guardarà un petit racó al seu cor per recordar aquella Itàlia que va honorar a les víctimes de Sabra i Xatila oferint-los el trofeu conquerit durant el mundial de 1982.